

ΕΝΩΠΙΟΝ ΤΟΥ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΥ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΤΑΞΗΣ

ΥΠΟΜΝΗΜΑ

Αθήνα 5/2/2007

Α. ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΑ

Γεννά χωρίς αμφιβολία προβληματισμούς η διαπίστωση ότι επτά και πλέον χρόνια μετά την υιοθέτηση του Π.Δ 61/1999, η εφαρμογή του παραμένει προβληματική και αποκλίνει σημαντικά από το πνεύμα και το γράμμα των διατάξεών του καταλήγοντας στην καταστρατήγηση της διαδικασίας ασύλου και στην βαθμιαία έκπτωση των δικαιωμάτων των αιτούντων άσυλο, προσφύγων και προσώπων που χρήζουν άλλης μορφής προστασίας ή δικαιούνται ειδικής μεταχείρισης. Η καταστρατήγηση αυτή χαρακτηρίζει όλα τα στάδια της διαδικασίας, χωρίς καμία ουσιαστική βελτίωση από τη θέση σε ισχύ του διατάγματος μέχρι σήμερα. Το γεγονός αυτό, δημιουργεί επίσης ερωτηματικά ως προς την καταλληλότητα και την αποτελεσματικότητα του αρμόδιου φορέα, ήτοι του Υπουργείου Δημοσίας Τάξης, ως προς το να εγγυηθεί τα νόμιμα.

Η πολιτική ασύλου διαμορφώνεται, δυστυχώς, στο πλαίσιο της γενικότερης πολιτικής αποτροπής εισόδου στην ελληνική επικράτεια μη ευρωπαϊών πολιτών, γεγονός που έχει ως αποτέλεσμα την επικίνδυνη παραβίαση των δικαιωμάτων τους.

Με το παρόν, θέτουμε εκ νέου υπόψη σας τις απόψεις μας για τα κυριότερα ζητήματα που αφορούν τη διαδικασία ασύλου, όπως καταγράφονται από τις οργανώσεις και τις συλλογικότητές μας.

Ωστόσο, πριν περάσουμε στην ενδεικτική παράθεση των ως άνω ζητημάτων, διαμαρτυρόμαστε εντόνως για το ότι, ενώ καλούμαστε από τους αρμόδιους φορείς σε συνάντηση με θέμα τα προβλήματα του ασύλου στην Ελλάδα, την ίδια στιγμή έχουμε αποκλειστεί «εν τοις πράγμασι» από το διάλογο για την επεξεργασία του επικείμενου Προεδρικού Διατάγματος για το άσυλο.

Θεωρούμε ότι η συζήτηση γύρω από τα θεσμικά θέματα του ασύλου στην Ελλάδα και μάλιστα όταν αφορά την υιοθέτηση του βασικού νομοθετικού κειμένου για τη ρύθμισή του, επιβάλλει τον ουσιαστικό διάλογο με κατά το δυνατό περισσότερους φορείς και συλλογικότητες που διασφαλίζουν την εκπροσώπηση της Κοινωνίας των Πολιτών και την προάσπιση των δικαιωμάτων των προσφύγων.

Αλλωστε, η τεχνική των ανοιχτών διαβουλεύσεων και η συμβολή συλλογικοτήτων στην επεξεργασία των οδηγιών και κανονισμών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, αποτελεί πια πάγια πρακτική και σε επίπεδο οργάνων

της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Ως εκ τούτου, είναι τουλάχιστον αναχρονιστικό και αναδεικνύει ένα δημοκρατικό έλλειμμα, το σχετικό διάταγμα, που επιχειρεί να ενσωματώσει τις σχετικές με το άσυλο Οδηγίες στην Ελλάδα, να υιοθετείται «εν κρυπτώ».

Α. ΑΠΕΛΑΣΗ - ΕΠΑΝΑΠΡΟΩΘΗΣΗ - ΚΡΑΤΗΣΗ - ΠΡΟΣΒΑΣΗ ΣΤΗ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΑΣΥΛΟΥ

Α.1 Προβλήματα που παρατηρούνται στις παραμεθόριες περιοχές

Σοβαρές παραβιάσεις παρουσιάζονται στα σημεία εισόδου, όπου σε περιπτώσεις αφίξεων αλλοδαπών, καταρχήν όλοι ανεξαιρέτως αντιμετωπίζονται ως παράνομα εισερχόμενοι, χωρίς να εντοπίζονται τα άτομα που χρήζουν Διεθνούς Προστασίας ή και ειδικής μεταχείρισης. Είναι δε τραγικό ότι μεγάλος αριθμός των παρανόμως εισερχομένων αλλοδαπών έχουν χάσει τη ζωή τους στα ναρκοπέδια του Έβρου ή σε ναυάγια. Πολλοί **επαναπροωθούνται** στην Τουρκία άμεσα και βίαια κατά παράβαση του εθνικού και διεθνούς νομοθετικού πλαισίου. Η εφαρμογή δε του πρωτοκόλλου επανεισοχής με την Τουρκία προκαλεί σοβαρές ανησυχίες στο βαθμό που **πρόσωπα τα οποία χρήζουν Διεθνούς Προστασίας επαναπροωθούνται στην Τουρκία** με ό, τι αρνητικό συνεπάγεται αυτό για την ασφάλεια τους.

Ο χαρακτηρισμός συλλήβδην από τη Διοίκηση των προσώπων που συλλαμβάνονται και παραμένουν στο ελληνικό έδαφος, ως «λαθρομεταναστών», έχει ως αποτέλεσμα, καταρχήν, **την έκδοση για όλους απόφασης διοικητικής απέλασης**, χωρίς να τηρούνται οι στοιχειώδεις εγγυήσεις που προβλέπονται από το εσωτερικό και διεθνές δίκαιο (δικαίωμα ακρόασης, άμεση ενημέρωση για τα δικαιώματα, διερμηνεία, αποτελεσματική προσφυγή) και κατά παράβαση του άρθρου 33§1 της Σύμβασης της Γενεύης του 1951, του άρθρου 3 της ΕΣΔΑ και του άρθρου 3 της Σύμβασης κατά των βασανιστηρίων και άλλων μορφών κακομεταχείρισης, του άρθρου 7 ΔΣΑΠΔ και άλλων κανόνων υπερνομοθετικής ισχύος.

Συνακόλουθα, **κρατούνται για διάστημα 3 μηνών άπαντες** και δη:

- **άτομα** που επιθυμούν να υποβάλουν αίτημα ασύλου ή εμπίπτουν σε άλλη μορφή διεθνούς προστασίας, ή/και άτομα που ήδη υπέβαλαν αίτημα, αλλά και άτομα τα οποία εμπίπτουν στις ως άνω κατηγορίες και αγνοούν τη διαδικασία υποβολής αιτήματος προστασίας
- **άτομα** των οποίων η απέλαση είναι αντικειμενικά ανέφικτη (π.χ. πρόσωπα που προέρχονται από Ιράκ, Αφγανιστάν, Σομαλία, Ρουάντα κ.α.).
- **άτομα** για τα οποία δεν επιτρέπεται η κράτηση, όπως ανήλικοι, θύματα βίας, εμπορίας και διακίνησης, που αντιμετωπίζουν

σοβαρά σωματικά ή ψυχικά προβλήματα υγείας, ή έχουν ειδικές ανάγκες και αναπηρίες, γυναίκες σε κατάσταση εγκυμοσύνης ή λεχώνες και υπερήλικες

Η **απουσία ουσιαστικής ενημέρωσης** ως προς τα δικαιώματα προσφυγής κατά των ως άνω αποφάσεων απέλασης και κράτησης, αλλά και η **de facto απομόνωση των προσώπων** αυτών από μηχανισμούς συνδρομής (ΜΚΟ, συλλογικότητες, δικηγόροι), συνιστά κατάφωρη παραβίαση των στοιχειωδών δικαιωμάτων τους ως κρατούμενων. Ενδεικτικό αυτής της κατάστασης είναι η **στέρση της στοιχειώδους επικοινωνίας** με τους οικείους ή με πρόσωπα της επιλογής τους, στα περισσότερα κέντρα κράτησης της περιοχής του Έβρου.

Επιπλέον, η απελευθέρωση των ως άνω προσώπων συνοδεύεται κατά κανόνα με κοινοποίηση της απόφασης απέλασης και διαταγής για εγκατάλειψη του ελληνικού εδάφους εντός 30 ημερών. Τούτο έχει σαν αποτέλεσμα **την πλήρη καταστρατήγηση των δικαιωμάτων των αιτούντων άσυλο και των προσώπων που χρήζουν άλλης μορφής διεθνούς προστασίας ή ειδικής διοικητικής μεταχείρισης**, προεξάρχουσας της στέρσης της ελευθερίας τους, της μη πρόσβασης στη διαδικασία ασύλου και στην **ομηρία** τους εν τέλει, καθώς καθίστανται πρόσωπα που δεν «υπάρχουν» για την ελληνική διοίκηση.

Οι **συνθήκες κράτησης** των ως άνω προσώπων στα διάφορα κέντρα κράτησης, χαρακτηρίζεται από **ανομοιογένεια, έλλειψη ασφαλούς πλαισίου προστασίας** με αποτέλεσμα την κράτηση συχνά σε ίδιους χώρους μεγάλου αριθμού προσώπων μεταξύ των οποίων παιδιά, γυναίκες, άτομα με ειδικές ανάγκες, άτομα με σωματικά και ψυχικά προβλήματα υγείας, υπερήλικες, θύματα βασανιστηρίων ή άλλων μορφών βίας, εμπορίας και διακίνησης (συχνά μαζί και με τους διακινητές!), σε συνθήκες υγιεινής που δεν πληρούν ούτε τις βασικές προδιαγραφές, χωρίς δυνατότητα προαυλισμού. Η κράτηση υπ' αυτές τις συνθήκες οδηγεί σε περιστατικά βασανιστηρίων από τις ελληνικές αρχές.

Κρίνουμε σκόπιμη ιδιαίτερη αναφορά στην **άρνηση της πρόσβασης σε συλλογικότητες και δικηγόρους** στα κέντρα κράτησης στις παραμεθόριες περιοχές.

Μέχρι και σήμερα **οι αρχές με αυθαίρετες αποφάσεις αρνούνται** ή επιτρέπουν περιορισμένα την πρόσβαση συλλογικοτήτων και δικηγόρων σε χώρους κράτησης (π.χ. **Έβρος, Χανιά, Σάμος, Χίος**), παρά τις διατάξεις της Οδηγίας της Ε.Ε για τις Συνθήκες Υποδοχής των αιτούντων άσυλο, τις συστάσεις της Ύπατης Αρμοστείας και τις σχετικές παρεμβάσεις - προτάσεις του Συνηγόρου του Πολίτη και παρά τις δεσμεύσεις της διοίκησης για την τήρησή τους, όπως διατυπώθηκαν στην εγκύκλιο του Αρχηγού της Ελληνικής Αστυνομίας

A.2 Αστικά κέντρα

Κατά παράβαση του άρθρου 1§1 του Π.Δ. 61/1999, του ν. 2452/1996 και της Σύμβασης της Γενεύης του 1951, όπως τροποποιήθηκε από το Πρωτόκολλο της Ν. Υόρκης του 1967 οι πρόσφυγες **δεν έχουν κατά κανόνα πρόσβαση στη διαδικασία ασύλου** όχι μόνο στις παραμεθόριες περιοχές, αλλά και στα αστικά κέντρα. Αποτέλεσμα, **κίνδυνος απέλασης, επαναπροώθησής τους** σε χώρες όπου κινδυνεύει η ζωή ή και η ελευθερία τους, αλλά και ο **αποκλεισμός** τους από στοιχειώδη και συναφή με την ιδιότητά τους δικαιώματα.

- **Απέλαση - κράτηση**

Η πρακτική της Διοίκησης να εκδίδει για όλους απόφαση διοικητικής **απέλασης**, χωρίς να τηρούνται οι στοιχειώδεις εγγυήσεις που προβλέπονται από το εσωτερικό και διεθνές δίκαιο δεν εντοπίζεται μόνο στις παραμεθόριες περιοχές, αλλά παρατηρείται και στα αστικά κέντρα. Αποτέλεσμα, η διοικητική κράτηση προσώπων σε **κρατητήρια που δεν πληρούν ούτε τις ελάχιστες προδιαγραφές κράτησης**, δεδομένου ότι πρόκειται κατά κανόνα για χώρους σχεδιασμένους για ολιγοήμερη κράτηση προσώπων και όχι για πολύμηνη ουσία φυλάκισή τους (προαυλισμός, συνθήκες υγιεινής, ιατρική παρακολούθηση).

Και στην περίπτωση των αστικών κέντρων **κρατούνται αδιακρίτως περιπτώσεις προσώπων που χρήζουν ειδικής προστασίας και μεταχείρισης**, όπως παιδιά, γυναίκες, άτομα με ειδικές ανάγκες, άτομα με σωματικά και ψυχικά προβλήματα υγείας, υπερήλικες, θύματα βασανιστηρίων ή άλλων μορφών βίας, εμπορίας και διακίνησης, χωρίς να προηγείται καμία διερεύνηση και χωρίς να λαμβάνεται καμία μέριμνα για τις ανάγκες τους. Χαρακτηριστικό παράδειγμα « στο πλέον οργανωμένο» κέντρο διοικητικής κράτησης αλλοδαπών **στη Διεύθυνση Αλλοδαπών Αττικής**, όπου κρατούνται και ανήλικα δεν υπάρχει προαύλιος χώρος, η επικοινωνία δε ακόμα και με δικηγόρους γίνεται πίσω από διαχωριστική σίτα!

- **Πρόσβαση στη διαδικασία ασύλου**

Παρότι καθημερινά μεγάλος αριθμός προσφύγων (100-200 άτομα) συνωστίζεται έξω από το Τμήμα Ασύλου της Διεύθυνσης Αλλοδαπών Αττικής προκειμένου να υποβάλει αίτηση, μόνο ένας μικρός αριθμός αυτών (20-40 άτομα) το κατορθώνει τελικά.

ZHTAME

1/Ο εντοπισμός των προσώπων που **χρήζουν Διεθνούς Προστασίας και ειδικής διοικητικής μεταχείρισης** μεταξύ των εν γένει παρανόμως εισερχόμενων και διαμενόντων αλλοδαπών είναι υποχρέωση των ελληνικών αρχών σύμφωνα με το διεθνές και το εθνικό μας δίκαιο. Ο εντοπισμός και στη συνέχεια η **υπαγωγή** των ως άνω προσώπων στη διαδικασία ασύλου ή η εξασφάλιση πλαισίου προστασίας τους, θα πρέπει να είναι απόρροια της

διαδικασίας διερεύνησης και **καταγραφής** των προσωπικών στοιχείων, των αιτημάτων και των αναγκών τους άμα τη επικοινωνία τους με οποιαδήποτε αρχή. Συνακόλουθα, τα πρόσωπα αυτά θα πρέπει να προστατεύονται άμεσα από τυχόν επαναπροώθηση ή με οποιοδήποτε τρόπο τυπική ή άτυπη απομάκρυνση τους (Πρωτόκολλο επανεισοδοχής με την Τουρκία, απέλαση, επαναπροώθηση). Επίσης, θα πρέπει να υπάγονται στις διαδικασίες του Ν. 2452/1996 και του Π.Δ 61/1999 και να μην κρατούνται, ως πρόσωπα προστατευόμενα σύμφωνα με τη Σύμβαση της Γενεύης του 1951 και το Πρωτόκολλο της Ν. Υόρκης του 1967, αλλά και άλλα διεθνή κείμενα προστασίας των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (ΕΣΔΑ, Σύμβαση της Ν. Υόρκης κατά των Βασανιστηρίων, Διεθνές Σύμφωνο για τα Ατομικά και Πολιτικά Δικαιώματα, Διεθνής Σύμβαση για την Προστασία του Παιδιού, κ.α.). Ως εκ τούτου, δεν θα πρέπει να εφαρμόζονται στο πρόσωπο τους οι διατάξεις για παράνομη είσοδο αλλοδαπών του Ν. 3386/2005.

2/ Ουσιαστική και ανεμπόδιστη πρόσβαση στη διαδικασία ασύλου όλων των προσώπων που επιθυμούν να υποβάλουν αίτημα, τόσο στις παραμεθόριες περιοχές, όσο και στα αστικά κέντρα.

3/ Η διοικητική κράτηση δεν νοείται παρά ως έσχατο και εξαιρετικό μέτρο και δεν μπορεί σε καμία περίπτωση να αποτελεί τον κανόνα. Σε κάθε δε περίπτωση θα πρέπει να τελεί υπό δικαστικό έλεγχο.

4/ Διασφάλιση της ανεμπόδιστης πρόσβασης, φορέων, ΜΚΟ και συλλογικοτήτων στους χώρους κράτησης

5/ Θα πρέπει να τηρείται το διεθνές και εθνικό δίκαιο για τη διασφάλιση των δικαιωμάτων των κρατουμένων και ιδιαίτερα ως προς το δικαίωμα ενημέρωσης, εκπροσώπησης, ουσιαστικής άσκησης των εκ του νόμου προβλεπόμενων προσφυγών και την κράτησή τους σε συνθήκες που δεν προσβάλλει την ανθρώπινη αξιοπρέπεια και το νομικό μας πολιτισμό.

6/ Η χώρα μας πρέπει να λάβει μέτρα για την εκκαθάριση των ναρκών κατά προσωπικού που υπάρχουν σε παραμεθόριες περιοχές, όπως επιβάλλει η Σύμβαση της Οτάβας, προκειμένου να μην κινδυνεύουν τα πρόσωπα που διέρχονται τα σύνορα.

B. ΚΑΤΑΣΤΡΑΤΗΓΗΣΗ ΤΩΝ ΕΓΓΥΗΣΕΩΝ ΠΕΡΙ ΤΗΝ ΕΞΕΤΑΣΗ ΑΙΤΗΜΑΤΟΣ ΑΣΥΛΟΥ ΣΕ ΠΡΩΤΟ ΒΑΘΜΟ - ΟΥΣΙΑ ΚΑΤΑΡΤΗΣΗ ΤΟΥ ΠΡΩΤΟΥ ΒΑΘΜΟΥ ΕΞΕΤΑΣΗΣ

B.1 Συνέντευξη

Σοβαρότατες πλημμέλειες παρουσιάζονται εδώ και 7 και πλέον χρόνια από τη θέση σε εφαρμογή του Π.Δ 61/1999 ως προς τις βασικές εγγυήσεις που προβλέπονται υπέρ του αιτούντος άσυλο.

Ειδικότερα, τόσο στις παραμεθόριες περιοχές, όσο και στα αστικά κέντρα, συμπεριλαμβανομένης και της Αττικής - όπου καταγράφονται και τα περισσότερα αιτήματα ασύλου:

- απουσιάζει η εξειδικευμένη αρχή για την εξέταση αιτημάτων ασύλου, με αποτέλεσμα να μην εντοπίζεται η περίπτωση που χρήζει προστασίας ή / και ειδικής μεταχείρισης

- απουσιάζει η κατάλληλη **διερμηνεία** – δεν υπάρχουν διαπιστευμένοι διερμηνείς που να πληρούν συγκεκριμένα κριτήρια και προϋποθέσεις, ούτε και προβλέπεται στάδιο εκπαίδευσής τους για μία τόσο σοβαρή και ευαίσθητη διαδικασία
- ο αιτών **δεν λαμβάνει γνώση σε γλώσσα που κατανοεί** για τα δικαιώματά του και για την όλη διαδικασία (έλλειψη υποδομής και χρόνου για προφορική ενημέρωση και απουσία εντύπου υλικού)
- σημειώνονται σοβαρές παρεκκλίσεις από τις στοιχειώδεις εγγυήσεις του **δικαιώματος ακρόασης**
- δεν εξασφαλίζεται το **απόρρητο** της συνέντευξης. Ακόμα και στην εκσυγχρονισμένη αίθουσα του Τμήματος Ασύλου της Διεύθυνσης Αλλοδαπών Αττικής δεν υπάρχουν ξεχωριστοί χώροι που να διασφαλίζουν το απόρρητο της συνέντευξης: όλες οι συνεντεύξεις διενεργούνται στον ίδιο χώρο, σε γειτονικά γραφεία
- **παρατηρείται πλήρης παραβίαση των δικαιωμάτων των ειδικά προστατευόμενων προσώπων – ευάλωτων περιπτώσεων.** Οι ανωτέρω παραβιάσεις – πλημμέλειες μεγεθύνονται στην περίπτωση προσώπων που χρήζουν ειδικής μεταχείρισης. Έτσι, πλήττονται ιδιαίτερα τα δικαιώματα θυμάτων βασανιστηρίων, κακομεταχείρισης και άλλων μορφών βίας, γυναικών, ανηλίκων, ασυνόδευτων ανηλίκων, ατόμων με ειδικές ανάγκες, με ψυχολογικά προβλήματα, αναλφάβητων, θυμάτων εμπορίας και διακίνησης. Στο πλαίσιο της ως άνω διαδικασίας, τα άτομα αυτά κατά κανόνα δεν εντοπίζονται και δεν λαμβάνεται η ειδική μέριμνα που προβλέπεται για την προστασία τους, όπως η ειδική παραπομπή σε εξειδικευμένα κέντρα για τη συνδρομή τους, αλλά και για τη στοιχειοθέτηση του αιτήματός τους όπως κυρίως επιβάλλεται στα θύματα βασανιστηρίων.

B.2 Ουσία κατάργηση του πρώτου βαθμού εξέτασης

Η απόρριψη σε πρώτο βαθμό του συνόλου σχεδόν των αιτημάτων ασύλου, με πανομοιότυπη μάλιστα αιτιολογία, αποδεικνύει την ουσία κατάργηση του πρώτου βαθμού εξέτασης. Επιπλέον, ο δεύτερος βαθμός εξέτασης καθίσταται και ο μοναδικός, στερώντας από τον αιτούντα το δικαίωμα ουσιαστικής προσφυγής και μειώνοντας τις προδιαγραφές μιας εμπεριστατωμένης αξιολόγησης και από τη Γνωμοδοτική Επιτροπή, η οποία καλείται στην πράξη να υποκαταστήσει τον διενεργούντα την αρχική συνέντευξη(!).

ZHTAME

Την ουσιαστική εξέταση του αιτήματος ασύλου σε α' βαθμό σύμφωνα με τις εγγυήσεις που κατοχυρώνονται από το εσωτερικό και διεθνές δίκαιο και ειδικότερα από το ελληνικό Σύνταγμα, από την ΕΣΔΑ, από το ΔΣΑΠΔ, από την Οικουμενική διακήρυξη των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου, αλλά και από τις δεσμεύσεις εξειδικευμένων διεθνών κειμένων «μη

υποχρεωτικού χαρακτήρα», που υιοθετήθηκαν από τα αρμόδια όργανα της Υπάτης Αρμοστείας του ΟΗΕ για τους πρόσφυγες και αναφέρονται ρητά στο ΠΔ 61/99.

Γ. ΚΑΤΑΧΡΗΣΤΙΚΗ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΗΣ ΤΑΧΥΡΥΘΜΗΣ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑΣ ΕΞΕΤΑΣΗΣ ΑΙΤΗΣΕΩΣ ΑΣΥΛΟΥ

Το Τμήμα Ασύλου της Διεύθυνσης Αλλοδαπών Αττικής κάνει ευρεία χρήση της υπαγωγής στην ταχύρυθμη διαδικασία, χωρίς, κατά κανόνα, να πληρούνται οι προϋποθέσεις που τίθενται από τον νόμο (άρθρο 4 Π.Δ. 61/1999). Σημειωτέον ότι η ταχύρυθμη διαδικασία προβλέπεται ως εξαίρεση από την κανονική διαδικασία για λόγους συγκεκριμένους και συστατικά ερμηνευόμενους, δεδομένου ότι συνιστά διαδικασία περιορισμού δικαιωμάτων. Ως εκ τούτου, σε καμία περίπτωση, δεν μπορεί να συνιστά τον κανόνα ως προς την εξέταση των αιτημάτων ασύλου, και μάλιστα όταν η ως άνω πρακτική του Τμήματος Ασύλου της Διεύθυνσης Αλλοδαπών Αττικής καταλήγει να υπάγει στην ταχύρυθμη διαδικασία πρόσωπα που:

- α) προέρχονται από χώρες οι οποίες δικαιολογούν *prima facie* διεθνή προστασία (π.χ. Αφγανιστάν, Σουδάν, Σρι-Λάνκα, Αιθιοπία κ.λ.π)
- β) πληρούν τις προϋποθέσεις που τίθενται από το Άρθρο 1 της Σύμβασης της Γενεύης του 1951 για τον χαρακτηρισμό του αιτούντος ως πρόσφυγα.

Η ταχύρυθμη διαδικασία δεν παρέχει τα εχέγγυα εξέτασης ενός αιτήματος ασύλου, καθώς:

- Η αίτηση απορρίπτεται σε πρώτο βαθμό με συνοπτικές διαδικασίες.
- Προβλέπονται πολύ μικρά χρονικά περιθώρια για την υποβολή της προσφυγής (10 αλλά και 5 ημέρες).
- Η πρακτική εξέτασης των υποθέσεων αυτών από τη Γνωμοδοτική Επιτροπή δεν γίνεται με τρόπο που να παρέχει αντίστοιχα με την κανονική διαδικασία εχέγγυα (όπως προβλέπεται στο νόμο), όταν κατά τις ημέρες που ορίζονται για την εξέταση τους, εισάγονται ενώπιον της Επιτροπής και εξετάζονται 70 υποθέσεις.
- Από το ίδιο το Π.Δ δεν επιτρέπεται η εξ ύπαρξης αίτηση ασύλου όσων το αίτημα έχει απορριφθεί στα πλαίσια της ταχύρυθμης.
- Σύμφωνα με την εκπεφρασμένη άποψη και πρακτική που ακολουθεί το ΥΔΤ, δεν χορηγείται ανθρωπιστικό στο πλαίσιο της ταχύρυθμης διαδικασίας.

Η θέση του αιτούντος γίνεται ακόμη πιο δυσχερής στην περίπτωση που είναι **κρατούμενος**, λαμβανομένων ιδίως υπόψη των συνθηκών κράτησης ιδιαίτερα ως προς την πρόσβαση σε νομική συνδρομή και την εν γένει επικοινωνία του με δικηγόρους.

Είμαστε αντίθετοι με το πνεύμα και τη λογική της εξέτασης αιτήματος ασύλου με ταχύρυθμη διαδικασία, ως αντιβαίνουσα σε βασικές εγγυήσεις που έχει θέσει ο νομικός πολιτισμός μας για την μεταχείριση προσώπων των οποίων η ζωή ή και η ελευθερία βρίσκεται σε κίνδυνο.

ΣΕ ΚΑΘΕ ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΖΗΤΑΜΕ

Τη διασφάλιση των στοιχειωδών δικαιωμάτων και εγγυήσεων των αιτούντων άσυλο όπως ορίζονται στο διεθνές και εθνικό πλαίσιο, και συγκεκριμένα:

- το σεβασμό της αρχής της μη επαναπροώθησης
- την ενημέρωση του αιτούντος επί της διαδικασίας και τη διασφάλιση της πρόσβασής του σε νομική συνδρομή και της άσκησης των εκ του νόμου δικαιωμάτων του
- τη διενέργεια της συνέντευξης σύμφωνα με το πλαίσιο και τις αρχές που αναφέρονται στο υπό Β.1 σημείο του παρόντος
- την πρόβλεψη εύλογου χρόνου προετοιμασίας και προσφυγής
- την κατάργηση της διαμορφωθείσας πρακτικής της διοικήσεως σύμφωνα με την οποία εξετάζονται από τη Γνωμοδοτική Επιτροπή συνοπτικά πολυάριθμες προσφυγές επί αιτημάτων ασύλου, με αποτέλεσμα να αναιρείται το δικαίωμα ακρόασης

Δ. ΕΞΕΤΑΣΗ ΑΙΤΗΜΑΤΟΣ ΑΣΥΛΟΥ ΣΕ ΔΕΥΤΕΡΟ ΒΑΘΜΟ - ΑΝΑΙΤΙΟΛΟΓΗΤΗ ΑΠΟΡΡΙΨΗ ΤΗΣ ΠΛΕΙΟΨΗΦΙΑΣ ΑΙΤΗΜΑΤΩΝ ΑΣΥΛΟΥ - ΜΗ ΧΟΡΗΓΗΣΗ ΑΝΘΡΩΠΙΣΤΙΚΟΥ ΚΑΘΕΣΤΩΤΟΣ

Δ.1 Ασυλο

Τα χαμηλά ποσοστά αναγνωρισιμότητας της ιδιότητας του πρόσφυγα χαρακτηρίζουν την πολιτική ασύλου στην Ελλάδα την τελευταία πενταετία. Παρότι τα τελευταία δύο χρόνια ο δείκτης αναγνώρισης μετακινήθηκε από το 0, 6% που σημειώθηκε το 2003 τα ποσοστά αναγνωρισιμότητας παραμένουν σκανδαλωδώς χαμηλά σε σχέση με το μέσο όρο, όπως αυτός διαμορφώνεται στα υπόλοιπα κράτη - μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Σημαντικές καθυστερήσεις δε, που παρατηρούνται σε σοβαρές περιπτώσεις που δικαιολογούν την υπαγωγή στο άρθρο 1Α2 της Σύμβασης της Γενεύης και τη χορήγηση ασύλου, εγκλωβίζουν σε καθεστώς ομηρίας πολλούς πρόσφυγες στην Ελλάδα και τούτο κατά παράβαση διατάξεων του Π.Δ. 61/1999.

Δ.2 Επικουρική προστασία

Σοβαρή καταστρατήγηση του διεθνούς και εσωτερικού δικαίου συνιστά η άρνηση χορήγησης καθεστώτος παραμονής για ανθρωπιστικούς λόγους και μάλιστα σε περιπτώσεις για τις οποίες προβλέπεται ρητά η χορήγηση αυτής της μορφής επικουρικής προστασίας. Ειδικότερα και παρά τη ρητή αναφορά

στο Π.Δ. 61/1999 (άρθρο 8) των περιπτώσεων που δικαιολογούν το ως άνω καθεστώς, τούτο δεν χορηγείται:

- σε πρόσωπα των οποίων η απέλαση ή απομάκρυνση είναι αντικειμενικά ανέφικτη (Ιράκ, Σουδάν, Σομαλία, Αφγανιστάν κ.α.)
- σε πρόσωπα για τα οποία συντρέχουν οι όροι της αρχής της μη επαναπροώθησης (άρθρο 33§1 Σύμβασης της Γενεύης, άρθρο 3 της ΕΣΔΑ, άρθρο 3 της σύμβασης της Νέας Υόρκης των Η.Ε κατά των βασανιστηρίων και άλλων μορφών κακομεταχείρισης, άρθρο 7 ΔΣΑΠΔ κ.α.)

Επίσης, η μη ανανέωση ήδη χορηγηθέντων καθεστώτων χωρίς να έχουν μεταβληθεί οι λόγοι αρχικής χορήγησης, συνιστά επιπλέον παραβίαση και εκθέτει τα πρόσωπα αυτά σε σοβαρό κίνδυνο.

Η διαμορφωθείσα δε τα τελευταία χρόνια πρακτική και άποψη της διοίκησης περί μη αναγνώρισης δικαιώματος αυτοτελούς υποβολής για τη χορήγηση ανθρωπιστικού καθεστώτος μετά την απόρριψη αιτήματος ασύλου, συνιστά αυθαίρετη ερμηνεία και ευθεία παραβίαση του νόμου καθώς και διεθνών υποχρεώσεων της χώρας.

ZHTAME

1/ Το σεβασμό των διεθνών υποχρεώσεων της χώρας και του ελληνικού δικαίου ως προς την ερμηνεία του όρου πρόσφυγας και συνακόλουθα την υπαγωγή στις προστατευτικές διατάξεις της Σύμβασης της Γενεύης των προσφύγων και τη χορήγηση ασύλου.

2/ Την λήξη του καθεστώτος ομηρίας των προσφύγων που περιμένουν για αδικαιολόγητα μεγάλο χρονικό διάστημα την απόφαση επί του αιτήματος ασύλου τους.

3/ Στην παρούσα φάση την τήρηση των προδιαγραφών ακρόασης ενώπιον της Γνωμοδοτικής Επιτροπής και τη διασφάλιση της έγκαιρης ενημέρωσης του αιτούντος, της ουσιαστικής εκπροσώπησής του και προετοιμασίας του, τη διασφάλιση των εγγυήσεων για μια ουσιαστική ακρόαση (διερμηνεία, χρόνος, πρόσβαση σε φάκελο)

Το σεβασμό της γνωμοδότησης της Επιτροπής από τον Υπουργό και τον Γενικό Γραμματέα του ΥΔΤ.

4/ Τη διάκριση, την αυτοτέλεια και την ανεξαρτησία των οργάνων που αποφασίζουν σε πρώτο και δεύτερο βαθμό, δεδομένου ότι δεν νοείται δευτεροβάθμια κρίση επί αιτήματος ασύλου από όργανο του ιδίου φορέα, και μάλιστα προϊστάμενη αρχή.

5/ Τη χορήγηση της άδειας παραμονής για ανθρωπιστικούς λόγους σε πρόσωπα που τη δικαιούνται, δεδομένου ότι τούτο συνιστά υποχρέωση και μάλιστα διεθνή του ελληνικού κράτους και σε καμία περίπτωση δεν πρόκειται περί ευχέρειας της διοικήσεως.

Ε. ΑΣΥΝΟΔΕΥΤΟΙ ΑΝΗΛΙΚΟΙ

Με ιδιαίτερη ανησυχία διαπιστώνουμε ότι η πρακτική της αστυνομίας έναντι των ανήλικων αλλοδαπών που βρίσκονται στη χώρα μας, βρίσκεται σε πλήρη αντίθεση, τόσο με το εσωτερικό, όσο και διεθνές δίκαιο.

Ειδικότερα:

- **ανήλικοι αλλοδαποί κρατούνται ή απειλούνται με κράτηση** λόγω της παράνομης εισόδου στη χώρα κατά παράβαση των διατάξεων της Διεθνούς Σύμβασης για τα Δικαιώματα του Παιδιού και του Συντάγματος. Σύμφωνα με το άρθρο 37 παρ. β της Σύμβασης για τα Δικαιώματα του Παιδιού (ΣΔΠ), η κράτηση ανήλικου θα πρέπει «να αποτελεί το έσχατο μέτρο και είναι της μικρότερης δυνατής διάρκειας». Επιπλέον, η παιδική ηλικία τίθεται υπό την προστασία του κράτους κατά συνταγματική επιταγή (αρθρ. 21 παρ. 1 του Σ), προστατεύεται δε η προσωπική ασφάλεια του παιδιού και η ελεύθερη ανάπτυξη της προσωπικότητάς του (αρθρ.5 του Σ).

Συνδυαστικά με τις ως άνω διατάξεις, η εφαρμογή του άρθρου 6 του Συντάγματος επιβάλλει σε κάθε περίπτωση ότι η στέρηση της προσωπικής ελευθερίας, πολλώ δε μάλλον ενός παιδιού, θα πρέπει να βρίσκει έρεισμα σε διάταξη ουσιαστικού νόμου και να διατάσσεται από δικαστική αρχή. Σημειωτέον ότι, κατά τα άρθρα 91-97 του Σ, σε περίπτωση σύλληψης προσώπου επιλαμβάνεται διορισμένος δικαστικός λειτουργός και εν προκειμένω ο εισαγγελέας ανήλικων, ο οποίος και οφείλει να αποφανθεί σύμφωνα με τις οικείες διατάξεις είτε περί της απόλυσης του συλληφθέντος, είτε περί της εκδόσεως αιτιολογημένου εντάλματος για την κράτησή του. Παραταύτα, η διοικητική κράτηση ανήλικων και μάλιστα υπό εντελώς ακατάλληλες συνθήκες από τις υπηρεσίες του Υπουργείου Δημοσίας Τάξης, αποτελεί μέχρι σήμερα τη συνήθη πρακτική. [Παρατηρούνται, ωστόσο, κάποιες φωτεινές εξαιρέσεις όπως η πρακτική που έχει καθιερωθεί στο Τμήμα Αλλοδαπών Θεσσαλονίκης ώστε να εξασφαλίζεται η άμεση ενημέρωση των αρμόδιων φορέων για την προστασία του παιδιού (Εισαγγελία, ΜΚΟ)]

Αλλά, ακόμα και όταν αίρεται το μέτρο της κράτησης, ιδιαίτερα στις παραμεθόριες περιοχές, κατόπιν έκδοσης απόφασης απέλασης χωρίς κράτηση, παρατηρείται το φαινόμενο, ασυνόδευτοι ανήλικοι να αφήνονται ελεύθεροι χωρίς αφενός να έχει ληφθεί οποιαδήποτε μέριμνα περί της προσωπικής τους κατάστασης, αφετέρου ουδείς να έχει αναλάβει την παραμικρή ευθύνη για την φροντίδα και την προστασία τους.

- κατά κανόνα **δεν ενημερώνεται ο αρμόδιος εισαγγελέας στις περιπτώσεις των ασυνόδευτων ανήλικων** που απευθύνονται στις υπηρεσίες σας ή εντοπίζονται από αυτές, προκειμένου να πράξει τα νόμιμα για τη διασφάλιση της προστασίας τους, των δικαιωμάτων τους και να πράξει ως εκπρόσωπός τους τα δέοντα για το συμφέρον τους ως παιδιών.

- Ειδικότερα στην περίπτωση **ασυνόδευτων ανηλίκων αιτούντων άσυλο**, ο αρμόδιος Εισαγγελέας θα πρέπει να ενεργήσει και **ως ειδικός επίτροπος** για τη διαδικασία του ασύλου και για την εν γένει προστασία τους. Μολονότι το ισχύον θεσμικό πλαίσιο είναι επαρκές και σαφές ως προς την ως άνω υποχρέωση των υπαλλήλων των υπηρεσιών σας, σπανίως εφαρμόζεται, με αποτέλεσμα οι ανήλικοι να στερούνται εκπροσώπησης και προστασίας των δικαιωμάτων τους. Επισημαίνεται ότι, η παράλειψη υποχρέωσης αναγγελίας προς το αρμόδιο όργανο συνιστά παράβαση διοικητικού καθήκοντος, μπορεί δε να στηρίξει και υποχρέωση αποζημίωσης εάν επήλθε βλάβη στον ανήλικο.
- **η εξέταση των αιτημάτων ασύλου** των ασυνόδευτων ανηλίκων διενεργείται **από μη εξειδικευμένες** προς τούτο υπηρεσίες και χωρίς να εξασφαλίζεται η ειδική μεταχείριση τους. Διαπιστώνεται ότι υπάγονται στις ίδιες με τους ενήλικους διαδικασίες αναμονής και εξέτασης του αιτήματός τους, χωρίς κατά κανόνα την προσήκουσα εκπροσώπηση από τον ειδικό επίτροπο και χωρίς την μέριμνα πλαισίου προστασίας τους. Αποτέλεσμα των ως άνω πλημμελειών είναι και η **αδυναμία εντοπισμού παιδιών θυμάτων παράνομης διακίνησης και εμπορίας, παιδιών που έχουν υποστεί τραύμα** (περιπτώσεις που αποτελούν τον κανόνα), παιδιών προσφύγων. Η όλη διαδικασία εκθέτει στην πράξη τους ανηλικούς σε κίνδυνο.

Σημειώνουμε, τέλος, ότι, όπως μέχρι σήμερα έχουμε διαπιστώσει, καμία απολύτως προτεραιότητα δεν έχει δοθεί στην προστασία των συμφερόντων των ανηλίκων, ενώ μετά λύπης διαπιστώνουμε ότι η πάγια τακτική που ακολουθείται και εις βάρος των ανηλίκων, είναι αυτή του εκφοβισμού και της αποθάρρυνσης από την πρόσβαση στη διαδικασία του ασύλου.

- **Καμία μέριμνα δεν λαμβάνεται για την εξασφάλιση κατάλληλων πλαισίων φιλοξενίας ανηλίκων σύμφωνα με τις ειδικές ανάγκες της ψυχοκοινωνικής ανάπτυξης και ευημερίας τους.**

ZHTAME

1/ Η έκδοση απόφασης απέλασης σε ανήλικο αντιβαίνει στο Συνταγματικό και διεθνές δίκαιο. Ο ανήλικος είναι πρόσωπο που τίθεται αυτομάτως και αυτεπαγγέλτως υπό την προστασία του κράτους και δεν νοείται ευθύνη του ή καταλογισμός του για το νομικό του καθεστώς. Προς αποφυγή οποιωνδήποτε παρερμηνειών που εκθέτουν τον ανήλικο σε κίνδυνο, επιβάλλεται ρητή νομοθετική πρόβλεψη για την εξαιρέσή του από τη διαδικασία απέλασης. Μέχρι τότε κρίνεται σκόπιμο ερμηνευτική εγκύκλιος προκειμένου να προστατεύσει τους ανηλικούς από τον κίνδυνο παράνομης απέλασης και διοικητικής κράτησης. Συνακόλουθα, η κράτηση ανηλίκου συνιστά *per se* κακομεταχείριση σύμφωνα με το εσωτερικό και διεθνές δίκαιο.

2/ Να ενημερώνονται οι κατά τόπον αρμόδιες εισαγγελικές αρχές σε όλες τις περιπτώσεις ασυνόδευτων ανηλίκων, προκειμένου να πράττουν τα νόμιμα για την προστασία τους.

3/ Να εφαρμοστεί το προσφυγικό δίκαιο και οι διατάξεις της Σύμβασης για τα Δικαιώματα του Παιδιού από το σημείο εισόδου και καθ' όλη τη διάρκεια παραμονής των ανηλίκων στη χώρα.

4/ Να συμπαρίσταται, υποχρεωτικά, εισαγγελική αρχή στην περίπτωση ανηλίκων αιτούντων άσυλο και να τους εκπροσωπεί ως ειδικός επίτροπος σε όλα τα στάδια της διαδικασίας εξέτασης ασύλου.

5/ Να συσταθούν εξειδικευμένες υπηρεσίες παραλαβής και εξέτασης αιτημάτων ασύλου ασυνόδευτων ανηλίκων, στελεχωμένες και από κοινωνικούς λειτουργούς και ειδικευμένους στα ζητήματα πνευματικής υγείας ώστε οι ανήλικοι να απολαμβάνουν ειδικής μεταχείρισης .

ΑΡΧΙΣ, ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΣΤΗΡΙΞΗΣ ΝΕΩΝ

ΔΙΚΤΥΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗΣ ΠΡΟΣΦΥΓΩΝ ΚΑΙ ΜΕΤΑΝΑΣΤΩΝ

ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΑΛΛΗΛΕΓΓΥΗΣ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΠΡΟΣΦΥΓΕΣ - ΧΙΟΣ

ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΣΤΕΚΙ ΜΕΤΑΝΑΣΤΩΝ ΧΑΝΙΩΝ

ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΠΡΟΣΦΥΓΩΝ

ΟΜΑΔΑ ΔΙΚΗΓΟΡΩΝ ΓΙΑ ΤΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΠΡΟΣΦΥΓΩΝ ΚΑΙ ΜΕΤΑΝΑΣΤΩΝ